

ROLNICTWO ALBANI

Opracowane na podstawie Sielskoje chozjajstwo Albanii
R. I. Dogonadze. Gosudarstwiennoje Izdatelstwo Sielskocho-
zjajstwiennoj Literatury. Moskwa 1957 r.¹.

Albania, położona w zachodniej części półwyspu bałkańskiego, zajmuje niewielkie terytorium o powierzchni 28,6 tys. km i podzielona jest na 4 rejony. Jest to kraj wybitnie rolniczy. Na 1 400 tys. ludności ogółem przypada 80% ludności rolniczej.

* * *

Krótką charakterystyka warunków klimatycznych i glebowych

Albania to kraj górzysty, aczkolwiek zajmuje powierzchnię niedużą, charakteryzuje się jednak dużą różnorodnością warunków przyrodniczo-atmosferycznych. Zazwyczaj wydziela się tu trzy strefy: nadmorską, wewnętrzną i północną.

Strefa nadmorska obejmuje równinne obszary na zachodzie przedzielone łańcuchami gór (wapiennych) o wysokości od 300 do 600 m ponad poziomem morza. Jest to rejon najgęściej zaludniony, w którym najbardziej rozwinięta jest uprawa ziemiopłodów, roślin przemysłowych, oliwek, krzewów cytrusowych, winorośli i sadownictwa.

W strefie wewnętrznej, górzystej rozmieszczonych jest ½ lasów i pastwisk naturalnych kraju. Uprawa roli zajmuje w tej strefie nieznaczną powierzchnię i skupia się głównie w kotlinach i w dalszych partiach stoków górskich.

W północnej strefie, zwanej też północno-albańskimi Alpami (góry wapienne), ludność rolnictwem prawie się nie zajmuje.

Albania położona jest w strefie klimatu śródziemnomorskiego, który cechują deszczowe jesienie i zimy oraz upalne i suche lata.

Rozmieszczenie opadów atmosferycznych w ciągu roku jest bardzo nierównomierne, co nie sprzyja wegetacji roślin. Lata są bowiem wyjątkowo suche. Okres posuchy jest długotrwały (w niektórych rejonach trwa do 85 dni). Jesienią natomiast ilość opadów jest nadmierna. Przy niedostatecznie rozwiniętej sieci zbiorników wodnych i kanałów nawadniających nadmierna ilość opadów jesienią ujemnie wpływa na oziminy, zaś susze letnie na rozwój roślin jarych. Częstość również zjawiskiem podczas wiosny i lata jest grad, zwłaszcza na terenach wyżej położonych.

Wysoka przeciętna temperatura roczna i długi okres wegetacyjny (liczba dni z temperaturą powyżej +10° wynosi w niektórych rejonach do 330 dni) pozwala uzyskiwać 2-krotne plony w ciągu roku i stwarza warunki dla zimowej wegetacji łąk i pastwisk.

Rodzaje gleb cechuje duża różnorodność. Do najlepszych zaliczane są gleby łąkowe: szaro-brunatne, brunatne i aluwialne, następnie górzyste: szaro-brunatne oraz brunatne.

¹ Praca R. J. Dogonadze, która posłużyła nam za podstawę niniejszej informacji zaznajamia głównie z warunkami przyrodniczo-technicznymi rolnictwa albańskiego jego strukturą i kierunkami rozwoju do roku 1956. Problematyka polityki gospodarczej wobec rolnictwa, wymiany rynkowej potraktowana jest raczej marginesowo. Siłą faktu i braku literatury z tego zakresu, opracowanie nasze tych zagadnień również nie obejmuje.

Socjalistyczne przemiany na wsi

Na wsi albańskiej do roku 1944 silnie zakorzenione były stosunki feudalne, na które nakładał się i przeplatał system kolonialny (przez stulecia kraj ten włączony był do imperium tureckiego, w latach zaś 1914—1944 gospodarzyli tam kolonizatorzy austriaccy, greccy, włoscy, niemieccy). Nadto silne również były w niektórych dzielnicach pozostałości ustroju rodowego, istniejące w pewnym stopniu (w formie rodzinnych wspólnot i bractw) również obecnie. Kraj ten nie posiadał własnego przemysłu, a rolę uprawiano bardzo prymitywnymi sposobami. 80% ludności było w roku 1938 analfabetami. Główną gałęzią produkcji rolniczej była półkoczownicza hodowla, o bardzo niskiej produktywności. O strukturze agrarnej Albanii informuje spis rolny, przeprowadzony w 1945 r. Jak wynika z danych tego spisu struktura agrarna charakteryzowała się dużym rozdrobnieniem. W kraju było 155 225 gospodarstw rolnych, w tym chłopi bezrolni (wyrobnicy) stanowili 4,88%; chłopi nie posiadający ziemi własnej, lecz dzierżawioną — 9%; chłopi małorolni dodzierżawiający ziemię — 10,08%, gospodarstwa nie dzierżawiące ziemi — 73%, bogaci chłopi powyżej 3; obszarnicy 0,006%. Należy nadmienić, że wysoki odsetek gospodarstw nie dzierżawiących ziemi wynika przypuszczalnie stąd, że grupa ta obejmuje również gospodarstwa małorolne, których nie stać było na dzierżawę.

Z globalnej ilości ziemi 393 355 ha przypadało: na gospodarstwa obszarnicze 14 544 ha, tj. 3,7%, na bogaczy wiejskich 23,2%, państwowe posiadłości zajmowały — 12,7%, 83% drobnych i średnich gospodarstw posiadało — 60,4% ziemi, natomiast 13,9% zagród chłopskich było bezrolnych.

Warunki dzierżawy ziemi były wyjątkowo ciężkie. Chłopi płacili w granicach od 1/3 do 1/2 uzyskanych zbiorów z ziemi dzierżawionej. Nadto 1/10 część zbioru chłopi oddawali państwu jako obowiązkowy podatek w naturze. W tych warunkach szeroko rozwinięta była lichwa. Za udzielenie pożyczki pieniężnej bądź w naturze pobierano od 25 do 100%. Charakter gospodarstw opartych na dzierżawie oraz małorolnych był w zasadzie naturalny, przy bardzo niskim poziomie życia. W gospodarstwach biedniackich prawie nie było własnego bydła. Około 80% gospodarstw chłopskich było stale zadłużonych.

Reforma rolna rozpoczęta w sierpniu 1945 r. została zakończona w listopadzie 1946 r. Według danych ogłoszonych na I-szym Zjeździe Albańskiej Partii Pracy (1948 r.) pełnemu i częściowemu wywłaszczeniu ziemi uległo 19 355 gospodarstw co stanowi 12,5% ogółu, skonfiskowano 172 659 ha, tj. 43,5% całej ziemi uprawnej, oraz 1/4 wszystkich upraw oliwek. Przeszło 70 tys. bezrolnych i małorolnych chłopów otrzymało 172 659 ha ziemi, 474 227 drzew oliwkowych i 5 923 sztuk bydła roboczego. Nacionalizacji ziemi nie przeprowadzono. Prywatna własność ziemi istnieje nadal, aczkolwiek kupno, sprzedaż i dzierżawa ziemi jest zabroniona.

Rozwój produkcji rolnej Albanii, chociaż napotykał na duże trudności wynikające zarówno z zacofania samych chłopów i jak i braku własnego przemysłu produkującego na potrzeby rolnictwa — postępuje stale naprzód.

W 1950 r., w wyniku wykonania pierwszego 2-letniego (1949—1950) planu gospodarczego, przekroczono globalne rozmiary produkcji rolniczej z 1938 r. Znacznie rozszerzono również powierzchnię uprawną, zaczęła rozwijać się uprawa roślin przemysłowych: bawełny i buraka cukrowego. W okresie tym zaczęły też powstawać Państwowe Gospodarstwa Rolne, pierwsze MTS (POM) oraz spółdzielnie produkcyjne.

W wyniku wykonania zadań pierwszego planu 5-letniego (1950—1955) globalna produkcja rolna wzrosła w porównaniu z poziomem roku 1938 — dwukrotnie. Użytkano to częściowo w rezultacie wzrostu plonów, ale przede wszystkim w wyniku znacznego rozszerzenia powierzchni uprawnej. Powierzchnia uprawna wzrosła bowiem w tym okresie o 70,5%, zasiewy roślin przemysłowych powiększono 13 razy, obszar drzew owocowych (łącznie z cytrusowymi) wzrósł 5,3 raza, oraz 1,7 raza wzrosła ilość drzew oliwkowych. Z szeregu dodatkowych środków podjętych przez politykę gospodarczą wobec rolnictwa w latach 1954—1955 należy sądzić, że tempo rozwoju produkcji rolnej nie było jednak wystarczające dla zaspokojenia potrzeb ludności. W latach tych rząd zwiększył znacznie środki na inwestycje dla rolnictwa, zwiększono kredyty państwowe dla wsi, obniżono częściowo ceny na niektóre środki produkcji dla rolnictwa, podniesiono ceny produktów rolnych z tytułu dostaw obowiązkowych i skupu państwowego, przy jednoczesnym obniżeniu rozmiarów świadczeń zarówno finansowych jak i w naturze.

Według zadań drugiego planu 5-letniego pod koniec roku 1960 w stosunku do 1955 r., produkcja zbóż wzrosła o 46%, bawełny o 87%, tytoniu o 35%, buraka cukrowego o 23%, ryżu o 41%, warzyw o 43%, mięsa o 53%, mleka o 40%, wełny o 36%, ogólna powierzchnia zasiewów powinna rozszerzyć się o 19%.

Wykonanie tych zadań napotyka jednak duże trudności. Przede wszystkim Albania nie jest samowystarczalna w zakresie zbóż i zmuszona jest zboże importować. Rozwiązanie problemu zbożowego jest utrudnione z uwagi na poważny brak nawozów sztucznych w kraju, w związku z czym pod zboża w ogóle nawozów sztucznych się nie daje, co z kolei wpływa na niskie plony oraz ograniczone możliwości ich wzrostu. Brak jest również środków chemicznych do walki ze szkodnikami. W związku z nierównomiernym rozmieszczeniem ilości opadów w ciągu roku jednym z naczelných zadań stojących przed rolnictwem jest uregulowanie gospodarki wodnej, problem melioracji. Na przestrzeni lat 1946—1955 osuszono 95,8 tys. ha ziemi oraz zagospodarowano 23,8 tys. ha nowych ziem. W okresie tym obszar nawadniany wzrósł 3-krotnie.

Pierwsze spółdzielnie produkcyjne zaczęły powstawać w Albanii w 1950 r. było ich w tym roku 90. W końcu 1955 r. liczba ich wynosiła 318, zaś na 1 września 1957 r. było 1500 spółdzielni produkcyjnych, które zrzeszały 40% gospodarstw oraz obejmowały 50% ziemi uprawnej. Na 1. I. 1958 r. liczba spółdzielni wynosiła 1935 obejmując około 75% ziemi uprawnej. W ostatnim okresie duży napływ chłopów do spółdzielni produkcyjnych wystąpił w terenach nizinnych, gdzie większe są możliwości korzystania z usług POM. Większość spółdzielni albańskich to gospodarstwa kolektywne zbliżone do formy artelu. Statut gospodarstw zespołowych przewiduje, że członek spółdzielni produkcyjnej w zależności od ilości osób w rodzinie może posiadać na własność: od 1 do 4 krów, 1—4 cieląt, od 15 do 40 owiec i kóz, 1—3 macior, od 15 do 30 uli, konia, muła lub osła oraz nieograniczoną ilość drobiu i królików. Kryterium podziału dochodu czystego pomiędzy członków jest wyłącznie dniówka obrachunkowa.

Państwo preferuje rozwój spółdzielczości poprzez znaczną pomoc usług POM opłacanych poniżej kosztów własnych. Np. w 1956 r. POM wykonały w spółdzielniach 70,4% prac ornych, 35% zbioru roślin kłosowych i 84% omłotów.

Spółdzielnie produkcyjne mają też lepsze plony niż gospodarstwa indywidualne. Np. w 1955 r. przeciętne plony z 1 ha w spółdzielniach były wyższe niż w gospodarce indywidualnej: pszenicy o 2,9 q, kukurydzy o 2,2 q, żyta o 1,6 q, jęczmienia o 3,1 q, bawełny o 4,4 q, buraka cukrowego o 126,7 q, warzyw o 14,4 q, ziemniaków o 31,9 q.

Udział spółdzielczej produkcji towarowej poszczególnych produktów w globalnym skupie państwowym przedstawia się następująco; w burakach cukrowych 50%, w bawelnie 32,3%, w jęczmieniu browarnianym 33,8%, ryżu 18,8%, ziemniakach 18,3%.

Dniówka obrachunkowa wynosi w najlepszych spółdzielniach 6—8 kg zboża. W znacznej części spółdzielni roczny dochód waha się w granicach 3—5 mln leków roczne (100 leków = 8 rubli). We wszystkich spółdzielniach istnieją szkoły podstawowe (4-klasowe), w wielu siedmioklasowe.

W kraju jest 21 POM-ów, w których jest 2000 traktorów w przeliczeniu na 15 KM. POM obsługują obok spółdzielni również około 27 tys. gospodarstw indywidualnych, gospodarstw przyzagrodowych oraz część państwowych gospodarstw. Z ogółu prac traktorowych wykonywanych przez POM przypada około 60% na spółdzielnie produkcyjne, 30% na gospodarke indywidualną i 10% na sektor państwowy.

Pierwsze państwowe gospodarstwa rolne powstały w 1947 r. w miejsce znacjonalizowanych posiadłości obszarnczych. W następnych latach rozszerzono obszar istniejących gospodarstw państwowych poprzez karczowanie lasów i zagajników oraz osuszanie ziem. W 1956 r. w porównaniu z rokiem 1951 powierzchnia uprawna w państwowych gospodarstwach rolnych wzrosła dwukrotnie, produkcja pszenicy — 7-krotnie.

Obecnie w kraju istnieją 22 gospodarstwa państwowe o różnej specjalizacji, jak hodowla bydła zarodowego, hodowla owiec (w PGR znajduje się 6% ogólnego stanu pogłowia owiec), uprawa bawełny, zbóż, roślin przemysłowych, zwłaszcza buraków cukrowych, drzew oliwkowych, krzewów cytrusowych. Szybko wzrasta pogłowie trzody chlewnej (około 4,5% ogólnego stanu pogłowia przypada na PGR). W 1955 r. po raz pierwszy zaczęto w Albanii silosować kukurydzę, właśnie w PGR. W 1956 r. na każdą krowę przeciętnie w PGR przypadało 28 q silosu. W poszczegól-

nych PGR przeciętna mleczność krów kształtuje się w granicach 2200—2500 litrów rocznie.

Gospodarstwa państwowe w całości są rentowne. Roczny zysk państwa z gospodarstw państwowych waha się w granicach 25—100 mln leków i więcej. Szczególnie rentowne są gospodarstwa prowadzące hodowlę owiec.

Interesujące są zmiany strukturalne zachodzące w produkcji roślinnej i zwierzęcej. W produkcji roślinnej zmiany strukturalne znalazły wyraz w zmniejszeniu udziału zbożowych na korzyść roślin przemysłowych, pastewnych, warzyw.

Rośliny zbożowe w strukturze zasiewów kraju zajmują miejsce centralne, stanowią bowiem 78,5%. Dla porównania należy nadmienić, że do roku 1938 udział zbożowych w strukturze zasiewów wynosił 96%, co wskazuje na wybitnie jednokierunkowy zbożowy kierunek uprawy ziemiopłodów. Podstawowe rośliny zbożowe to kukurydza, pszenica, żyto, owies, jęczmień, ryż.

W roku 1956 globalna produkcja zbóż w porównaniu z poziomem 1938 r. wzrosła 2-krotnie. Częściowo uzyskano to w rezultacie rozszerzenia powierzchni uprawnej (o 21%) oraz wzrost plonów. Pewną ilustrację poziomu plonów podstawowych zbóż oraz ich dynamiki są dane zawarte w tabeli 1.

Tabela 1

Plony^a wybranych ziemiopłodów w latach 1938—1956

Lata	Pszenica	Żyto	Kukurydza	Ryż	Jęczmień	Owies
1938	7,0	7,0	11,5	16,0	7,0	5,0
1945	6,7	6,5	8,4	15,3	6,9	6,0
1950	9,7	7,4	8,8	17,6	9,8	9,0
1955	10,3	9,1	14,3	27,8	9,3	8,6
1956	10,0	8,7	11,1	22,2	8,7	8,2
1957	11,8	9,1	13,6	23,0	9,4	8,5
1958	9,8	7,7	10,2	19,3	7,3	6,6

^a Źródło Rocznik Statystyczny Albanii 1959 r.

Przeciętne plony na przestrzeni ostatnich 20 lat nie uległy istotnej zmianie. Daje się natomiast zauważyć dużą amplitudę wahań w plonach rocznych, co uwarunkowane jest głównie wspomnianymi na wstępie czynnikami atmosferycznymi. Słaby wzrost plonów przy stałym rosnącym popycie konsumpcyjnym i paszowym na zboża powodował napięty bilans zbożowy kraju i konieczność importu zbóż. Rząd Republiki Albańskiej wysuwa przed rolnictwem jako jedno z czołowych zadań kwestię rozwiązania problemu zbożowego w oparciu o własną produkcję. W tym celu zadania drugiego planu 5-letniego (1956—1960) przewidują znaczne rozszerzenie powierzchni zasiewów zbóż poprzez rozwinięcie prac osuszania ziem dotychczas nieuprawianych, karczowanie lasów i zagajników oraz zaoranie mało wydajnych łąk i pastwisk. Przyspiesza się w tym celu również proces uspołdzielczenia wsi, zwłaszcza w terenach nizinnych, co umożliwi zaoranie miedzi, a zatem zmechanizowanie robót polowych.

Główną rośliną spośród zbożowych jest kukurydza, która zarówno pod względem obszaru (prawie 45%) jak i rozmiaru produkcji ziarna zajmuje wśród zbóż pierwsze miejsce. Dotychczas użytkuje się ją głównie na cele konsumpcyjne. Jedynie w ostatnich latach w spółdzielniach produkcyjnych i PGR zaczęto silosować kukurydzę na paszę. W celu zwiększenia produkcji ziarna w ostatnich latach zaczęto siew kukurydzy po zbiorach pszenicy ozimej, uzyskując w ten sposób dwukrotny plon w ciągu roku.

Drugie miejsce wśród zbożowych zajmuje pszenica. Powierzchnia uprawy pszenicy w 1956 r. w porównaniu z 1938 r. wzrosła 2,5 raza.

Jęczmień sieje się w niedużych ilościach prawie we wszystkich rejonach kraju, głównie na cele spożycia (w przybliżeniu 70%).

Żyto sieje się w Albanii w nieznacznych ilościach, a owies uprawia się głównie na paszę.

Ryż jest w Albanii uprawą starą i stanowi tradycyjną część składową spożycia ludności. Pod względem plonów zajmuje on pierwsze miejsce wśród zbóż. Do końca 1960 r. przewiduje się zwiększenie obszaru zasiewów ryżu z 3 700 ha (1956 r.) na 4 500 ha oraz wzrost plonów do 30 q.

Ryż uprawia się głównie na terenach nizinnych i nawadnianych. W ostatnich latach w niektórych okolicach sieje się ryż również po zbiorach pszenicy, uzyskując w ten sposób dwa zbiory w roku.

Rośliny pastewne zajmowały do niedawna nieznaczną powierzchnię uprawną. Było to uwarunkowane wypasowym systemem hodowli, w którym naturalne łąki i pastwiska stanowiły główną paszę, a rośliny pastewne nieznaczące jedynie uzupełnienie. I tak, w 1938 r. powierzchnia upraw pastewnych wynosiła około 29 400 ha, w tym zbożowe pastewne 26 900 ha. W 1956 r. ogólny obszar pastewnych wzrósł do 61 tys. ha, w tym udział pastewnych objętościowych stanowił 4%, trawy siana (lucerna i inne) — 31%, a pastewne zbożowe — 65%. Uprawa pastewnych objętościowych i traw przypadała jednak głównie na sektor socjalistyczny. W gospodarstwach indywidualnych naturalne łąki i pastwiska stanowią nadal główną paszę.

Z roślin przemysłowych, uprawiano w Albanii do roku 1945 jedynie tytoń i w nieznacznych ilościach bawełnę i len. Rozwój własnego przemysłu lekkiego i spożywczego stworzył popyt na rośliny przemysłowe i spowodował rozszerzenie ich powierzchni uprawnej.

W 1956 r. obszar upraw przemysłowych wynosił około 38 tys. ha, co stanowiło 10,4% udziału w strukturze zasiewów. Najwyższy jednak udział ich w powierzchni zasianej przypada na spółdzielnie produkcyjne (22,3%). W 1960 r. powierzchnia upraw przemysłowych wzrosła w kraju do 42 tys. ha, co w odniesieniu do stanu w 1938 r. oznaczać będzie 14-krotny wzrost.

Z roślin przemysłowych uprawia się obecnie: bawełnę (54,9%), tytoń (26,1%), buraki cukrowe (14,9%), len i konopie (3,4%).

Uprawa bawełny do 1956 r. była bardzo rozproszona, na niedużych działkach (około 40 tys. drobnych plantatorów). Stan taki utrudniał bardzo prowadzenie prac nawadniających pod tę roślinę uniemożliwiając tym samym podniesienie plonów i jakości włókna. W związku z tym przedsięwzięto środki w celu skoncentrowania uprawy bawełny na większych obszarach. W 1957 r. plantacje bawełny skoncentrowano już tylko w 20 tys. gospodarstwach (było to zapoczątkowaniem tej akcji), zwiększając znacznie obszar jej w sektorze socjalistycznym, co pozwala na koncentrację i efektywność inwestycji melioracyjnych.

Burak cukrowy zaczęto uprawiać od 1948 r. Uprawa ta całkowicie koncentruje się w spółdzielniach produkcyjnych (88%) i PGR-ach (12%). Plony buraka cukrowego przeciętnie wynoszą 223 q/ha.

Plantacje tytoniu prowadzi się od około 250 lat. Klimatyczne i glebowe warunki kraju bardzo sprzyjają uzyskaniu wysokojakościowego tytoniu. Uprawa tytoniu stanowi poważne źródło bogactwa narodowego i stanowi chlubę rolnictwa albańskiego.

Eksport tytoniu wynosi około 25 tys. q rocznie. W 1956 r. plantacje tytoniu wzrosły w porównaniu z 1938 r. 4-krotnie. Plantacje te prowadzone są głównie przez gospodarstwa indywidualne (94,2%). Do roku 1960 powierzchnia uprawy tytoniu wzrosła z 10 tys. (w 1956 r.) do 14 tys. ha.

Ziemniaki sadzi się tu w niewielkiej ilości. Udział ich w strukturze zasiewów wynosi zaledwie 1,1%. Plony są stosunkowo niskie, wahają się w granicach 80—90 q. Są one uprawiane prawie wyłącznie w formie odmian jadalnych. W żywieniu zwierząt gospodarskich ziemniaków się nie stosuje.

Rośliny podzwrotnikowe. Uprawa drzew oliwkowych jest ważną gałęzią rolnictwa albańskiego. Albańczycy uważają drzewa oliwkowe za swoje bogactwo narodowe.

Jest to w pełni uzasadnione. Przeszło $\frac{1}{3}$ część gospodarstw chłopskich, czyli 40 200 gospodarstw posiada drzewa oliwkowe, w tym około 2500 gospodarstw zajmuje się tylko plantacją oliwek. Oliwki — wiecznie zielone drzewa trwają do 2000 lat. Gaje oliwkowe zajmowały w 1956 r. 4% ogólnej powierzchni uprawnej, około 14,5% drzew przypadała na gospodarstwa państwowe, 4% na spółdzielnie produkcyjne, natomiast na gospodarstwa indywidualne — 81,5%.

W 1953 r. Rada Ministrów Republiki uchwaliła 15-letni plan rozwoju drzew oliwkowych. Według zadań planu w 1956 r. przewiduje się rozszerzenie gajów oliwkowych do 6 350 tys. drzew (w 1956 r. było 2 mln drzew).

Albania eksportuje solone oliwki (czarne i zielone) oraz masło oliwkowe. Eksport po wojnie zmalał w stosunku do przedwojennego. Wynika to stąd, że eksport przedwojenny był w dużej mierze eksportem głodowym. Masło oliwkowe stanowi podstawowy produkt spożycia ludności.

Przeciętnie około 70% produkcji oliwek realizowane jest w formie dostaw obowiązkowych.

Hodowla zwierząt gospodarskich, zwłaszcza owiec, była dawniej podstawową gałęzią produkcji rolniczej Albanii. Miała ona charakter głównie wypasowy i koczowniczy.

Obecnie wartość produkcji zwierzęcej w strukturze globalnej produkcji rolniczej szacuje się na około 40%.

Porównanie stanu pogłowia inwentarza żywego według spisu rolnego z 1956 r. ze stanem w 1938 r. wskazuje na słabe tempo jego przyrostu.

Tabela 2

Stan pogłowia zwierząt gospodarskich

Wyszczególnienie	1938 r. (w szt.)	Na 1 stycznia 1956 r. (w szt.)	W stosunku do 1938 r. (w %)
Bydło (bez bawołów)	391 175	408 400	104,4
w tym:			
krowy	113 235	108 650	95,8
woły	168 190	148 950	88,6
bawoły i bawolice	21 486	10 900	50,7
konie	54 426	47 910	88,0
muły	10 391	15 254	146,0
osły	44 579	31 336	115,0
owce	1 573 857	1 689 900	107,0
kozy	932 333	937 600	100,5
trzoda chlewna	15 286	82 000	537,0
drób	1 037 240	1 100 000	106,0

Jako jedną z przyczyn tego zjawiska wskazuje się trudności paszowe. Wynikają one z niskiej wydajności użytków zielonych, między innymi na skutek nadmiernej ilości pogłowia zwierząt, przypadających na 1 ha. Jednocześnie minimalny jest udział roślin pastewnych w strukturze zasiewów. Nadto notowany spadek pogłowia bydła w rejonach nizinnych kraju był następstwem zmniejszenia obszaru łąk i pastwisk na rzecz upraw polowych (zboże, rośliny przemysłowe).

W związku z tym produktywność inwentarza żywego jest bardzo niska. Np. przeciętna waga krowy wynosi od 145 do 180 kg. Mleczność krów waha się w granicach 300—400 litrów, przy zawartości 4% tłuszczu.

Przeciętna waga bawołu — 600 kg, bawolicy — 450 kg. Roczny udój mleka od bawolicy około 900 litrów, przy zawartości tłuszczu 7%

Główną gałęzią w hodowli zwierząt w kraju jest hodowla owiec. Przez cały rok owce pasą się na pastwiskach, których obszar według danych szacunkowych zajmuje około ¼ terytorium kraju (około 1 mln ha).

Wszystkie kierunki hodowli z wyjątkiem trzody chlewniej koncentrują się głównie w gospodarce indywidualnej. Na sektor socjalistyczny przypadło w 1955 r.: bydła — 5%, owiec — 10%, kóz — 2%, drobiu — 4%, trzody chlewniej — 63%.

Rząd Albański przejawia szczególną troskę o rozwój produkcji zwierzęcej, udzielając znacznych kredytów na ten cel.